

Posudek diplomové práce na téma Mezinárodněprávní aspekty násilí na ženách předložené Martinou Minaříkovou

Diplomová práce v rozsahu 54 stran byla předložena 24.6.2016

Předložená diplomová práce je tematicky zaměřena na problematiku násilí na ženách. Tento aktuální a nanejvýše negativní jev svou univerzální povahou a celospolečenskými důsledky vyžaduje řešení jak na celosvětové, tak i na regionální a národní úrovni. Jako předmět odborného zájmu je problematika násilí na ženách uchopitelná jak z hlediska lidskoprávního s důrazem na individuální koncept mezinárodněprávní ochrany lidských práv obecně a práv žen zejména, tak i s ohledem na jeho sociální charakter, náboženské, kulturní a historické zdroje. Ty se manifestují v různých formách a s různou intenzitou v jednotlivých zemích i širších regionálních a kulturních oblastech. Nicméně ve své podstatě je násilí páchané na ženách na tolik univerzálním fenoménem a diskriminačním projevem, že vyžaduje strukturální proměny jak na úrovni států, jednotlivých regionů i mezinárodního společenství reprezentovaného mezinárodními organizacemi i dalšími formami spolupráce na široké úrovni.

1.) Aktuálnost posuzované diplomové práce je daná nejen samotným tématem, ale i koncepčním zaměřením elaborátu. Autorčinou snahou bylo nejen postihnout mnohostrannost samotné problematiky násilí na ženách, ale a to zejména poukázat na relevantní reakce, které se promítají jak na úrovni mezinárodního práva, tak i širších regionálních a univerzálních strategií. K ocenění je též původní přístup ke zkoumané problematice a snaha formulovat a analyzovat i mimoprávní aspekty sociální, kulturní a náboženské povahy, mající vliv na efektivitu opatření přijatých na mezinárodní úrovni ve prospěch žen vystavených nejrůznějším formám a projevům násilí.

2.) Z formálního hlediska je primárně k posouzení zvolená metoda, která kombinuje analytický a srovnávací postup a to s ohledem na strukturu a obsah jednotlivých kapitol. Autorka přitom čerpá převážně z primárních pramenů a zejména pak z relevantních dokumentů přijímaných na půdě OSN. Detailně je v práci pojednáno zejména o aktech souvisejících s tzv. Dekádou ženy, jakož i o zprávách států dokládajících plnění cílů stanovených závěrečnou Akční platformou. Právně nezávazná povaha těchto dokumentů, jakož i absence

konkrétních právně závazných povinností, poněkud snižuje jejich praktický význam. Vhodnější by proto byl kritičtější přístup autorky k jejich skutečné hodnotě. A to na rozdíl od smluvních instrumentů, které formulují konkrétní právně závazné povinnosti a nadto jsou vybaveny dnes již podstatně efektivním kontrolním mechanismem (viz CEDAW).

S ohledem na skutečnost, že je téma násilí na ženách v odborné literatuře dobře zastoupeno, mohla autorka – ku prospěchu kvality práce – ve větší míře pracovat s vhodnými sekundárními prameny a získat tak mj. potřebný odstup od jazyka i paradigmatu, které jsou vlastní dokumentům OSN.

Předložený elaborát je napsán odborným jazykem a je na požadované literární úrovni. V tomto ohledu drobné jazykové nedostatky nesnižují celkovou kvalitu práce. Určitým problémem však je skromný rozsah práce (54 stran vlastního textu). Není v možnostech autorky posudku zjišťovat, zda jiné ukazatele (počet znaků) tento nedostatek vyvažují.

Práce je náležitě vybavená kvalifikovaným poznámkovým aparátem a kvalitním seznamem literatury

3.) Po obsahové stránce je k ocenění logické uspořádání textu (do osmi kapitol a závěru), které poskytují čtenáři vcelku komplexní pohled na zkoumanou problematiku. Autorka, s ohledem na vytčený záměr, věnuje – co do rozsahu – vyváženou pozornost relevantní smluvní úpravě a to jak universální, tak regionální povahy (kap. 4-5). S ohledem na dílčí záměr, prozkoumat efektivitu přijaté normativity, mohla být větší pozornost věnovaná kontrolním mechanismům příslušných úmluv. Samotné zprávy předkládané smluvními státy jakož i hodnotící stanoviska příslušných kontrolních orgánů (např. CEDAW) jsou dostatečnými právně relevantními zdroji pro kvalifikovanou analýzu efektivity přijatých závazků. V případě CEDAW je nadto k dispozici i řada kvazijudikátů zabývajících se násilím na ženách. Tento přístup by si zasloužil uplatnění i na úrovni regionálních judiciálních mechanismů a to už proto, že by to zkvalitnilo komparaci efektivity těchto systémů.

Kromě smluvní úpravy věnuje autorka pozornost mezinárodním dokumentům potvrzujícím univerzální povahu jak samotného fenoménu násilí na ženách, tak i strategii boje s tímto negativním a ženy diskriminujícím jevem (kap. 6). Důraz, který autorka klade na význam těchto dokumentů z hlediska jejich efektivity vyvolává otázku, zda má na mysli spíše jejich politický efekt a nebo zda jim

přisuzuje i hodnotu právní (soft law). K této otázce by se mohla diplomantka vyjádřit k ústní obhajobě.

Srovnání výsledků dosažených v jednotlivých regionech je víceméně popisem současného stavu věci (kap. 7).

V samostatné kapitole a v kontextu předchozího výkladu je stručně zmíněn i vztah světových náboženství jakož i souvisejících tradic i předsudků k násilí na ženách. Autorka chápe náboženství jako specifický fenomén a klíčovou překážku k odstranění nerovného postavení žen manifestovaného násilím, jemuž jsou vystavovány. Příslušná kapitola je však na tolik stručná a obsahově plochá a schematická, že nepřináší, ke škodě věci, žádný větší přínos ke zkoumané problematice.

Určitou připomínku lze mít i ke skutečnosti, že autorčina snaha o původní přístup k tématu má za následek, že se obsah práce poněkud míjí s jejím názvem. Ten sliboval výklad mezinárodněprávních aspektů na ženách. Z obsahu práce však nelze vyčíst, které konkrétní mezinárodněprávní aspekty měla autorka na mysli. Pouhý výčet relevantních smluvních instrumentů tuto otázku neobjasňuje. Nadto je třeba připomenout, že zákaz násilí na ženách v některých formách a projevech je součástí obecného mezinárodního práva a je řazeno do kategorie zločinu proti lidskosti a válečných zločinů. Svědčí o tom nejen nederogovatelná ustanovení smluvních instrumentů lidskoprávních, mezinárodního, humanitárního a trestního práva, jakož i statuty a rozsudky mezinárodních soudních orgánů. I k této otázce by mohla diplomantka zaujmout stanovisko v ústní obhajobě

4.) Kromě výše uvedených otázek by se autorka mohla vyjádřit i ke vztahu světových náboženství k násilí na ženách z hlediska CEDAW. Nkolik je obsah úmluvy v rozporu s právem šaría uplatňovaným v řadě muslimských zemí a jakým způsobem je tento rozpor řešen. Může snižovat efektivitu Úmluvy?

5.) Předložená diplomová práce odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce na právnické fakultě UK a jako takovou ji doporučuji k ústní obhajobě.

6.) Předběžně ji hodnotím stupněm velmi dobře.

V Praze dne 29.8.2016

doc.PhDr. Stanislava Hýbnerová, Csc.

Vedoucí diplomové práce